

Rudkøbing, 16. april 2018

## Flygtningebørn og -unge, kulturmøder og frivilligrollen

*Mads Ted Drud-Jensen, Center for Udsatte Flygtninge, Dansk Flygtningehjælp*

## Program 16.30-20.30

- 17.00 Velkomst og præsentation
- 17.15 Flygtninges livssituation og rammer i Danmark
- 18:00 Pause
- 18.20 Kulturforståelse og kulturmøde
- 19.30 Frivilligrollen
- 19.50 Opsamling og hvad tager vi med os hjem?
- 20.00 Tak for i aften

## DFH Integration

Lærdansk



Center  
for  
Udsatte  
Flygtninge

**FRIVILLIG**  
AFDELINGEN

**Integrationsnet**

En del af Dansk Flygtningehjælp

**FLYGTNINGE  
HJÆLPENS  
TOLKESERVICE**

## Hvad er kultur og kulturmøde for jer?

*Er der særlige temaer  
eller udfordringer,  
vi skal drøfte i dag?*

### Thinking time



Think



Pair



Share

# **KULTURMØDET OG FRIVILLIGROLLEN**

## Flygtninge er forskellige

Kulturforståelse: Hvordan arbejder vi med mennesker, der er anderledes stillet end os selv, og/eller som vi opfatter som anderledes end os selv?

Forskelle?

1. Flygtnings situation – flugt, eksil, traumer
2. Lovgivning – integration, udsathed, ligebehandling og diskrimination
3. Kultur

*...og ligheder?*

# FLYGTNINGES SITUATION

# Homs

(The guardian 2014)





## Flygtninge generelt - stressfaktorer

Før, under og efter flugten:

- Oplevet ekstreme forhold
- Tab og afsavn
- Fundamentalt ændret livssituation
- Kulturelle forskelle
- Minoritet
- Klient



## Migration og flugt påvirker familie og børn

- Eksiltilværelsen kan påvirke mor og far forskelligt hvad angår identitet, selvudvikling og status – ændrer dynamikken i familien
- Ændringer i sociale, kulturelle og økonomiske forhold influerer forældre-barn-forhold og kan øge risiko for konflikt og overgreb
- Ikke mindst børn og unge mangler vante sociale netværk
- Eksiltilværelse kan betyde, at børn og unge ikke får vante påskønnelse i det daglige og påvirke forældres evne til empati

## Unge flygtninge – eksil og to-kulturalitet

- Robusthed og sårbarhed
  - Ressourcer – sprog, interkulturelle kompetencer, udsyn
  - Ambivalent og forvirret om loyalitet og tilhørsforhold
  - Udfordret ift. identitetsdannelse – usikkerhed, forsinkelse, mangler erfaring med ungdomsliv
  - Bruger energi på at navigere mellem to kulturer – hvilke regler gælder?
- Nogle lever dobbeltliv (skole/hjem)
- Hvor ligger fremtiden?

## Traumer – Post-traumatisk stress syndrom (PTSD)

### Begivenheden

- Reageret med intens frygt, hjælpeløshed og rædsel

### Genoplevelsesfænomener

- Mareridt, flashbacks

### Undgåelsesadfærd

- Undgår alle stimuli, der minder om begivenhederne, eller generel følelsesmæssigt lammelse

### Øget stress

- Søvn, humørsvingninger, manglende koncentration og indlæring, overreaktioner



## Blik for det samlede billede



## ‘Vi flygtninge’

”Vi mistede vores hjem og dermed hverdagens genkendelighed. Vi mistede vores profession og dermed troen på, at vi kan udrette noget i denne verden. Vi mistede vores sprog og dermed de naturlige reaktioner, gestikulationernes lethed, det uhindrede følelsesmæssige udtryk. Vi efterlod vores slægtninge i de polske ghettoer, og vores bedste venner blev dræbt i koncentrationslejre og dermed brød vores privatliv sammen.”

*Hannah Arendt, 1943*

❖ Modtagelsen samt vilkår og muligheder i eksil har afgørende betydning for den enkelte flygtnings livskvalitet og integration

## LOVE OG REGLER

- Midlertidige opholdstilladelser
- Tvungen boligplacering
- Familiesammenføring
- Integrationsydelse
- Integrationsforløb





## Flygtninges modtagelse i Danmark

- Flygtningene fordeles til kommunerne efter kvoter – kommuner med flest flygtninge i 2017: Aalborg (195), København (160), Aarhus (132). *Langeland: 8 (2017)*. ([www.nyidanmark.dk](http://www.nyidanmark.dk)).
- Kommuner har integrationsansvar – 1-årigt integrationsprogram med mulighed for forlængelse op til fem år:
  - Modtagelse og boliganvisning (midlertidig bolig – permanent bolig)
  - Integrationskontrakt
  - Danskundervisning – 5 års uddannelsesret
  - Hjælp til **beskæftigelse** (praktikker)
  - Integrationsydelse ind til beskæftigelse
  - Koordinering af den generelle integrationsindsats
  - Ikke længere krav om sundhedsscreening

## Ligebehandlingslov

- Forbudt at forskelsbehandle pba.
  - etnisk oprindelse og hudfarve
  - religion og tro
  - køn (og kønsidentitet)
  - seksuel orientering
  - handicap
  - politisk eller anden overbevisning
  - alder
- Lige adgang og lige muligheder for alle *uanset...*
- ...eks. på arbejdsmarkedet og hvad angår offentlig service
- Kan indebære, at to personer skal behandles forskelligt for faktisk at opnå ligebehandling og lige muligheder



# KULTURFORSTÅELSE

## Hvad er kultur?

**Fortolkningsfællesskaber,  
mønstre af betydning**



**Forventninger til  
adfærd, normer**

### **Bred definition**

- skabes og skaber mennesker
- en gensidig proces
- altid til forhandling

### **Smal definition**

- ét land
- ét folk
- ét sprog

## Hvad betyder det i praksis?

### **Det smalle (beskrivende) kulturbegreb i praksis**

- Søger fællestræk mellem personer med samme kulturelle baggrund.
- Forklarer personers handlinger ud fra deres kulturbaggrund. Indebærer ofte en forestilling om homogen national kultur. Kultur som statisk.

### **Det brede (komplekse) kulturbegreb i praksis**

- Søger ikke at generalisere ud fra kulturel baggrund.
- Forklarer personers handlinger ud fra fx køn, alder, uddannelse – sociale forhold – og kultur.
- Ser personers handlinger i forhold til kontekster – fx familie, arbejde og fritid.



## '1.000 flere flygtninge er det, vi kan rumme økonomisk og kulturelt'

Venstres politiske ordfører Jakob Ellemann-Jensen kalder det en god balance, når regeringen foreslår at tage 1.000 flygtninge som en del af løsningen på flygtningekrisen

Indland | Kommentarer (13)



Ideen om det homogene Danmark er det rene nonsens. Kom nu videre!

Danskerne hænger fast i myten om, at 'vi' er et tolerant folkefærd, mens problemerne med flygtninge og indvandrere skyldes 'de andre'.

POLITIKEN.DK

## Individualistisk og kollektivistisk livssyn

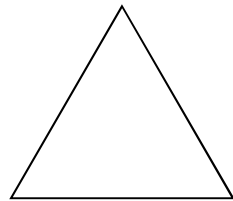
**Individualistisk:** ”Det enkelte menneske opdrages med bevidstheden om at være eneansvarlig for sit liv og have lov til at gøre med sit liv, hvad han/hun selv ønsker.”

**Kollektivistisk:** ”Den faste ramme omkring livet er hele den udvidede familie [...] I dette anses individet for at have et lykkeligt liv, hvis familiens livsprojekter realiseres, og hvis familien som helhed er velfungerende.”

*(Marianne Skytte, lektor i sociologi og socialt arbejde)*

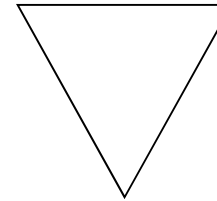
## Kollektivistisk vs. individualistisk børneopdragelse

Ung/voksen



Barn

Ung/voksen



Barn

Få krav og forventninger til småbørn, som plejes og passes og har stort råderum.

Lille frihed og kun lidt selvstændighed som ung og voksen og mange krav og forventninger fra familien. Lille råderum.

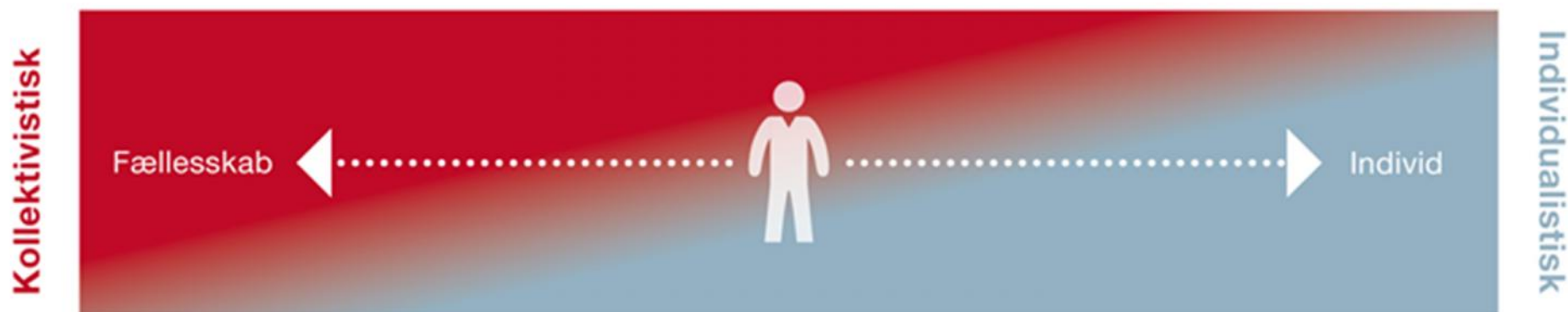
Mange krav og forventninger til småbørn. De skal lære at klare sig selv, blive selvstændige og har et lille råderum.

Stor frihed og selvstændighed som ung og voksen. Stort råderum.



## Diskussion

At balancere mellem kollektivistisk og individualistisk livssyn og familieopfattelse – er det noget, I støder på jeres frivillige indsats? Hvordan?



# KULTURMØDET

## Kulturmødet

Interkulturelle kompetencer og kultursensitivitet – hvordan møder vi personer, som vi opfatter som (kulturelt) anderledes end os selv?

Opmærksomhedspunkter:

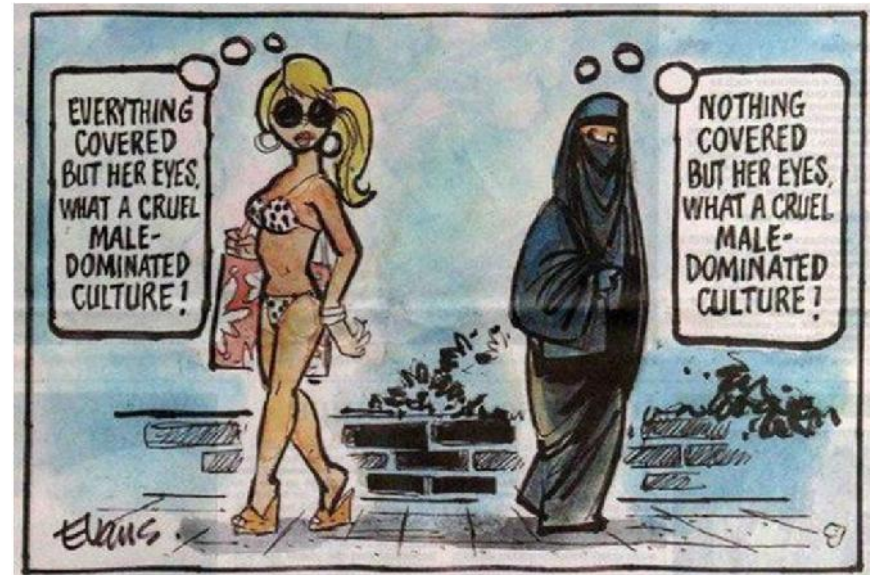
1. Kulturel forforståelse
2. Kulturel selvforståelse
3. Forskellige forskelligheder og ligheder – hvornår er 'kultur' en relevant forskel?

## Kulturel forforståelse

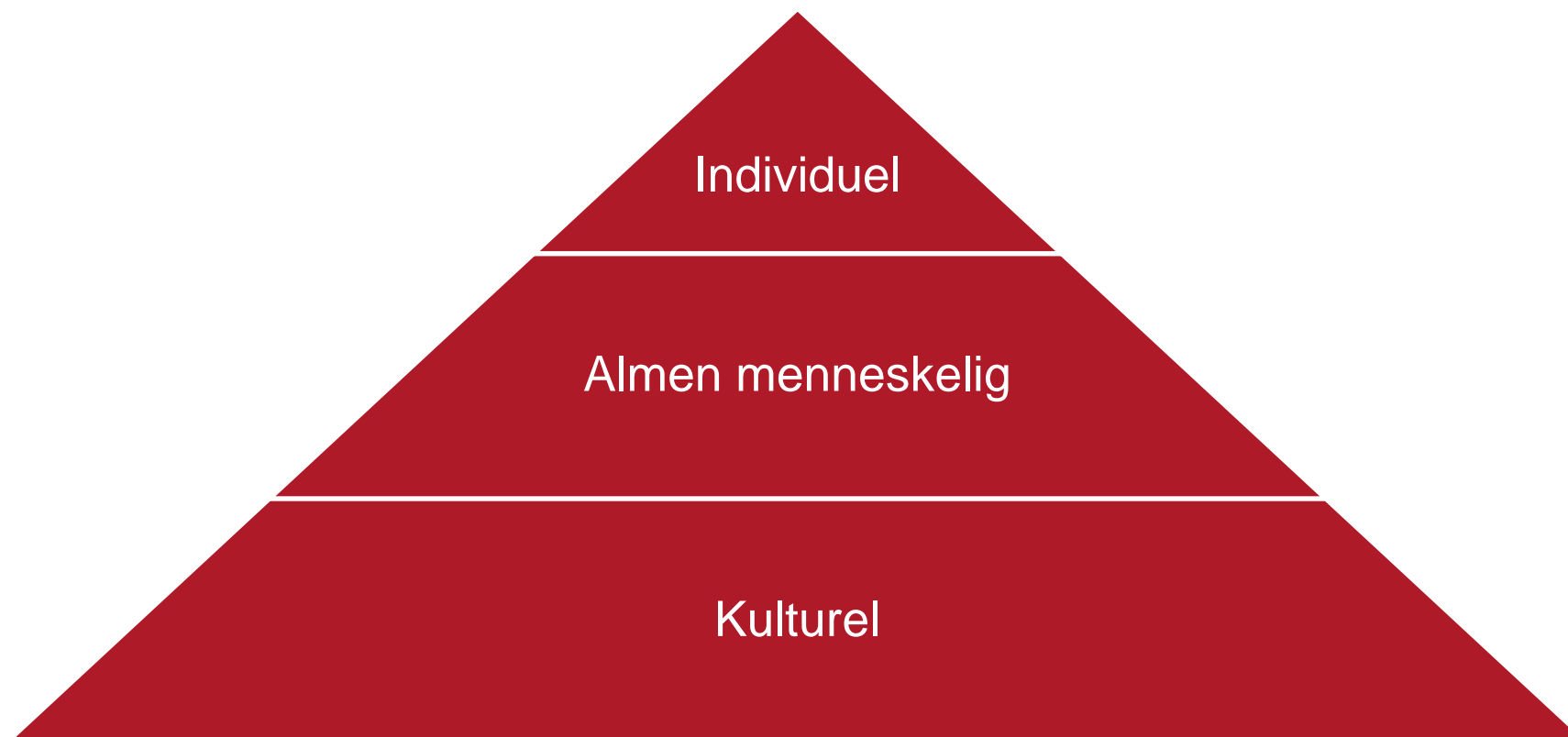
Forestillinger om mennesker, man ikke betragter som medlemmer af de kulturelle fællesskaber, man selv identificerer sig med.

Kan være god baggrund for at forstå andre, men også begrænsende for, hvad man kan forstå.

Fordomme og stereotyper.



## Hvordan møder vi andre mennesker?



## Konsekvenser...

- Indvandrere med ikke-vestlig baggrund kategoriseres anderledes på jobcentre end etniske danskere med samme forudsætninger.
- Flygtninge og indvandrere oplever at blive mødt som anderledes i sundhedsvæsenet, og at deres symptomer forklares med henvisning til deres kultur.
- I det konkrete møde: misforståelser, mistro, konflikt, ringe udbytte af tilbud, ulige adgang.
- *På Langeland, hos jer...?*



Pape slår fast: - Man skal give hånd...også Asmaa

Hvis man er ansat hos Fyns Folkt, så skal man give hånd. Det gjorde justitsministeren og integrationsministeren tirsdag aften på et samråd på Christiansborg.

14/21-2018

## Kulturel selvforståelse

- Den måde man fortolker og fortæller om sig selv, ofte i form af idealisering og fremhævelse af en fornuft, som egen kultur besidder. Kan være implicit og ubevidst.
- Selvrefleksion - blikket vendes mod én selv.
- Hvad er egne kulturelle selvfølgeligheder?

**Babies napping outside in the winter: “I have no words.”**



**Julie Cigman**  
@juliecigman

Follow

Babies sleeping outside cafe in temperature of -3 degrees while mums have lunch inside #goodparenting? #copenhagen

5:18 PM - 19 Feb 2013

2 2

**Candice (LA):** I have no words.

**Caitlin (Australia):** Um, these parents should be put in prison???

**Adrien (France):** Wow seriously? I can't believe this is real it looks like a hoax... It's really sad :(

**Joe (NY):** Seems like they should get used to it, they live in Scandinavia.

**NYHEDER**

**Australisk medie i chok over dansk børnehaven: Hvad sker der?**

23. feb. 2016, 16:49





## Mødet med Danmark

Unge grønlandere fortæller om mødet med Danmark:

<https://vimeo.com/127245567>

## Forskellige forskelligheder og ligheder

- Fokus på de erfaringer, man selv og andre tidligere i livet har gjort sig, og som er knyttet til forskellige sociale sammenhænge. Man kan have erfaringer p.b.a. eks. alder, køn, social baggrund, seksuel orientering, etnicitet...
- Vigtigheden af at finde en fælles mellemmenneskelig interesse, eller nuancere blikket på forskelle.
- At bringe sig selv og forskellige fællesskaber i spil.

## Hvad kan man gøre – tips og tricks

- Lær at adskille observation og fortolkning
- Vent med at fortolke til du har tilstrækkelig viden
- Få viden fra personen selv
  
- Nøgleord: Nysgerrighed, viden, forståelse, respekt, ydmyghed

## Flere tips og tricks...

- Klar kommunikation og gensidig forventningsafstemning
- Spørg!
- Inddrag!
- Indhent viden om de samfund, flygtingene kommer fra, men tag ikke den viden for givet i mødet med borgeren
- Overvej alternative årsager eller forklaringer
- Tag ikke egne selvfølgeligheder for givet
- Vær ærlig
- Fokuser også på ligheder og ressourcer frem for forskelle og problemer

## Når sproget er en udfordring...

- Tal langsomt uden at overdrive
- Hold en normal rytme, så dit sprog ikke bliver karikeret eller der betones på de forkerte steder
- Råb ikke. Det fremmer ikke forståelsen  
<https://www.youtube.com/watch?v=0RI9Cxc7uZA>



## Formuleringer og konstruktioner

- Hold dig til letforståelige ord og undlad slang og ordsprog
- Brug simple sætningsstrukturer og brug så få ord som muligt, fx undgå indskudte sætninger

*"Ja, han var jo super provokerende, så hun endte med at spille klør fem. Men han lå som han havde redt".*

*"Hvis du er klar, hvilket jeg håber du er, så starter vi i morgen. De kom, for en gangs skyld, til tiden".*

## Skriv og tegn

- Når man lige er begyndt at lære et sprog, så kan det skrevne sprog være lettere
- Skriv det ikke forståede ord eller brug ordbog
- Både mundtlig og skriftlig kommunikation

- Man kan også tegne



## Samtale

- Lyt mere end du taler
- Forgreningspunkter – vi skal turde lade samtalen udvikle sig på andre måder, end vi forventer
- Stil åbne spørgsmål – spørg ind til kontekst
- Stil korte 'informationsfattige' spørgsmål
- Vær ærlig om egen tvivl
- Giv noget af dig selv





# FRIVILLIGROLLEN

## Den frivillige indsats

*Ven, hjælper, god nabo, rådgiver, kulturformidler, mentor, familie, ...?*

- Inddragelse og engagement: afhænger af flygtningens ønsker og behov samt den frivilliges engagement og muligheder
- Det ligeværdige møde
- Tavshedspligt og almindelig underretningspligt
- Pas på jer selv og hinanden

## Aktivism og udbrændthed

- Aktivister der arbejder med menneskerettigheder og social retfærdighed er særligt udsatte for stress
- Et arbejde de er følelsesmæssigt dedikeret til
- En kultur hvor der er dårlig samvittighed over 'ikke at gøre nok'
- Egenomsorg er ikke en accepteret del af kulturen

*Kilde: Paul C. Gorski & Cher Weixia Chen: Burnout in Social Justice and Human Rights Activists: Symptoms, Causes and Implications*

## Egen omsorg og fælles omsorg

- Hvad gør jeg for at passe på mig selv som frivillig?
- Hvad gør vi som fællesskab for at passe på hinanden?

## Hvad tager vi med os hjem?

*Think-pair-share*

**Thinking time**



Think



Pair



Share

Tak for i dag!

Mads Ted Drud-Jensen

Mail: [mads.drud-jensen@drc.dk](mailto:mads.drud-jensen@drc.dk)

Telefon: 3373 5357

Center for Udsatte Flygtninge: [www.udsatteflygtninge.dk](http://www.udsatteflygtninge.dk)